

Nathan! de Messias is Gekomen
door
E. J. Veenendaal.

UTRECHT, J. H. VAN PEURSEM

LITH. P. W. V. D. WEURD, UTR.

„NATHAN! DE MESSIAS IS GEKOMEN!”

KERSTVERHAAL

DOOR

F. J. YEENENDAAL.

UTRECHT,
J. H. VAN PEURSEM.

„NATHAN! DE MESSIAS IS GEKOMEN!”

KERSTVERHAAL.

DOOR

E. J. Veenendaal.

erwijl gij met blijdschap Kerstfeest viert,
en zingt :

„De Christus is geboren,
Uw hulp in nood en pijn!
Voelt ge u voor God verloren?
Hij zal uw verzoener zijn!”

meent Gods oude volk Israël nog, dat hun Messias nog komen moet. Moeten wij hen in dien waan laten? 't Volgende verhaal zal u doen zien, hoe gezegend de omgang van een klein meisje voor een Jood was.

Die Jood heette Nathan. Hij bezat niet veel op de wereld. Elken morgen verliet hij zijne woning in de Jodenbuurt te Amsterdam, met een zak over zijnen schouder, dien hij in den loop van den dag eens of meermalen vol t'huis bracht. Vol? Waarmee? Met lompen, afval, papier, enz. Zijn eigenlijke schatten waren zijne vrouw en zijn eenig dochttertje Mirjam. Maar de Heere beproefde hem zwaar; zijne lieve vrouw stierf, en liet hem alleen over met

zijn kind, dat, gelijk de vader, de Joodsche afkomst in glaatsrekken, oog en haar sterk verried.

Nathan had het Oude Testament gelezen en meermalen gepeinsd over deze woorden van Deuteronomium VIII: „En gij zult gedenken aan al den weg, dien u de Heere uw God deze veertig jaren in de woestijn geleid heeft; opdat Hij u verootmoedigde, om u te verzoeken, om te weten, wat in uw hart was, of gij Zijne geboden zoudt houden, of niet.” En als hij dan op zijn vervlogen leven en tevens op de toekomst zag, kon hij niet met zekerheid zeggen, dat hij bij zijnen dood in een land des vredes zou komen. Hij hoopte het; maar zijne hoop had geen vasten grond.

De arme Nathan zou nog moeilijker les leeren, tot hij eindelijk rust vond in Christus, dien hij nu nog als den Nazarener verachtte.

Geen vader kon meer van zijn kind houden dan Nathan van Mirjam. Gij hadt eens moeten zien, hoe zij, aan 's vaders hals hangende, hem liefkoosde, en hem met haar gesnap verblijdde. En Nathan, op zijne beurt, verhaalde haar voortdurend de geschiedenis van zijn volk, en de wonderen door God aan Israël gedaan. Maar van Jezus den Gekruiste zweeg hij. Nathan dacht, dat zij er nu ook nooit van hooren zou. Maar Gods wegen zijn wonderlijk.

Mirjam's speelkameraadjes waren niet altijd Jodinetjes. Zij ging ook met Christen-kindertjes om en vertelde hun de wondervolle geschiedenis van haar volk, zooals haar vader ze haar medegedeeld had. Met verwondering bemerkte zij, dat enkele van die kindertjes die geschiedenis ook kenden. Maar toen Mirjam zeide, dat de Messias nog komen moest, zeiden die kindertjes, dat de Messias reeds geko-

men was. Nu geraakte zij in de war. Wacht, dacht zij, ik zal aan vader eens vragen, hoe dit toch is. Nathan hoorde haar aan — maar ach! wat zij zeide en vroeg, vertoornde haren vader zóo zeer, dat hij in een stroom van woorden op die Heidenen, — zoo noemde hij de Christenen — schold en vloekte; ja, hij dreigde zijne lieve Mirjam met de zwaarste straf, indien zij ooit weder durfde vragen naar dien gehaten en verachten Nazarener.

De band van liefde en vertrouwen tusschen vader en dochter was verbroken; Mirjam was er zoo door ontsteld, dat zij in een zware ziekte viel. In die ziekte wendde Nathan alles aan om zijn dochtertje in 't leven te behouden. Doch niets baatte. Zijn stem werd niet meer gchoord op de straat; altijd zat hij bij haar bed, maar nooit werd over den gehaten Nazarener meer gesproken. Eindelijk sloeg Mirjam's laatste uur. Zij zag hem met een blik van de grootste liefde aan, en met bevende lippen vroeg zij: „Vader, is de Messias dan niet gekomen?” De vader ontstelde. Hij kon niet antwoorden. Nog eenmaal zag hij zijn lieve dochtertje aan. Een hemelsche glimlach speelde om hare lippen: Mirjam was ontslapen.

Wat Nathan gevoelde, is moeilijk te beschrijven. Zijn geweten klopte, maar zijn vooroordeel werkte over dat kloppen heen. De liefde tot zijn kind deed hem weenen, maar de haat tegen den Nazarener vervulde hem met toorn. Er was hevige strijd in zijn binnenste. Eindelijk besloot hij aan de wereld niet in 't minst te laten blijken, wat er in hem omging.

Toen Mirjam begraven was, vatte hij zijn dagelijksch werk weer op, maar ach! als hij tehuis kwam, drukte geen zachte lippen meer een kus op

zijne wangen. 't Was of niemand hem lief had. „Ouwe kleeer! Ouwe kleeer!” riep hij van den morgen tot den avond; maar ach, hoe dikwerf werd hij bespot! De jongens lachten hem uit, en hij betaalde hun spot met haat. Ach, niemand zorgde voor zijne ziel, niemand kwam Nathan den Jood met Christelijke liefde te gemoet! . . .

Niemand? Ja wel. Een lief meisje van tien jaren, Jansje Moenders, een meisje met zwart haar, dat in schoone krullen op haren schouder viel, vond den weg tot Nathan's hart. Jansjes ouders waren Christenen, niet in naam, maar inderdaad. Van hen leerde zij de groote waarheden des Christendoms, en de Heere zegende dit onderwijs, en het onderwijs op zondag- en dagschool, door Zijnen Heiligen Geest zoo aan haar hart, dat zij in Jezus haren Zaligmaker vond. Nu was alles nieuw voor haar. Alles sprak haar van de liefde haars Heilands.

Die liefde, in haar hart uitgestort, vervulde haar met liefde voor alle menschen, ook voor den Jood, ook voor Nathan die door zoo menigen knaap was uitgescholden.

Op een schoonen zomerdag liep Nathan weêr door de straten van Amsterdam, toen hij een lief stemmetje hoorde roepen: „Nathan! Nathan!” Hij keerde zich om, en zag een meisje met zwarte krullen en donkere oogen hem aankijken. En weder zeide zij: „Nathan! de Messias is gekomen!”

Nathan stond stil. Die woorden hadden hem getroffen. Zij herinnerden hem aan zijne lieve Mirjam, die veel op dit meisje, op Jansje Moenders, geleck!

Nathan kon niet nalaten het meisje vriendelijker aan te zien, dan hij andere kinderen deed. „De Messias is gekomen, Nathan!” zeide Jansje weder.

„Wat meent gij, mijn kind! met deze woorden?“
zeide Nathan. „Wat heb ik met uwen Messias te maken? Onze Messias is nog niet gekomen. Wij verwachten hem nog om het koninkrijk van Juda te herstellen. Wie zijt gij, kind? Hoe heet gij?“

„Ik heet Jansje Moenders. Ik heb het Oude en het Nieuwe Testament gelezen, en vader zegt, dat de Joden, die onder de volken verstrooid zijn, een levend bewijs zijn van den vloek, die tegen hen en hun geloof is uitgesproken. Ik heb de Joden lief, en ik wensch zeer, dat gij en al de Joden tot Jezus komt en Hem als uw Verlosser leert kennen. Wilt gij Hem niet voor uw Zaligmaker aannemen en Hem liefhebben?“

Maar Nathan zeide geen enkel woord. En weër klonk dat lieve stemmetje: „Ik zou haast wenschen, dat ik een Jodinnetje was, en dus ook tot dat volk behoorde, waaruit Jezus voortkwam. Want gij weet immers wel, dat Jezus ook een Jood was! Vader heeft het mij dikwijls gezegd, dat ik daarom de Joden moest liefhebben; en nu heb ik ze lief, omdat die Jezus ook mijn Zaligmaker is.“

Nathan's stem beefde. Hij sprak, maar de woorden kwamen zoo lang na elkander, juist gelijk soms vóór een regenbui eenige druppelen de wolken schijnen te verlaten vóór de anderen geheel gereed zijn te volgen. Hij zeide: „Kind, gij spreekt vreemde woorden. Ik dacht eerst dat mijn Mirjam — o ware zij hier! — O, God van Abraham! vergeef mij dien wensch — dat mijn Mirjam met mij sprak. En nu vertelt gij mij, dat gij, een Heiden, mij lief hebt, mij, den Jood! Vreemde woorden! Hoe lijkt gij op mijn Mirjam!“

En nu kwam de regenbui: de tranen stroomden uit Nathan's oogen op den grond. Jansje zag het

aan en wist ook niet wat zij zeggen of doen moest.

Eindelijk vroeg zij, wie toch die Mirjam was, van wie hij sprak?

„En zoudt gij gaarne iets van haar hooren?” zeide hij. „Ik heb, sedert zij gestorven is, nog tot niemand over haar gesproken; maar aan u wil ik het wel vertellen.” En hij vertelde aan Jansje, wie Mirjam voor hem geweest was. Hij vertelde alles van hare liefde en van hare ziekte en van hare begrafenis, maar hij vertelde niet, dat zij waarschijnlijk eene volgeling was geweest van den gehaten Nazarener.

„Ik zou wel eens willen zien; waar zij gewoond heeft en gestorven is,” zeide Jansje.

„Zoudt ge? Nu, ik ga thans naar huis, en zou het u wel willen wijzen; maar gij kunt nu zeker niet meegaan; is 't wel?”

„Neen, ik moet eerst aan moeder vragen, of ik mag. Maar mag ik op een anderen dag komen?”

„O ja, lief meisje. Ik kom deze week iederen dag hier voorbij: als gij dan met mij mede wilt gaan, zal ik u Mirjam's woning wijzen.”

Zij namen afscheid van elkander en gingen ieder naar zijne woning.

Jansje had tehuis heel wat te vertellen. Hare ouders luisterden met oplettendheid naar haar, maar hare broeders en zusters lachten haar uit, dat zij zoo druk op straat gepraat had met een oude-kleerenjood. Hare ouders gaven haar verlot Mirjam's woning te bezoeken, en hunne stille bede was, dat God hun dochttertje mocht gebruiken om den Israëliet bekend te maken met den eenigen Naam,

die onder den hemel gegeven is, waardoor wij, menschen, kunnen zalig worden.

Dien avond was Jansjes gebed even ernstig als gewoonlijk, maar Nathan werd nu ook aan den Heiland opgedragen. Zij wist, dat vernieuwing van 's menschen hart Gods werk is; daarom riep zij den Heere Jezus aan, en smeekte voor Nathan redding zijner ziel af. Zij vertelde den Heere al hare wegen (Ps. CXIX: 26), en hoe zwak zij was, en hoe zij morgen naar Nathan dacht te gaan, en geen wijsheid had om met hem te spreken. Daarom vroeg zij aan den Heere om wijsheid en kracht in alles.

Ook Nathan was tehuis gekomen. Ach, 't was er even eenzaam als altijd. En toch was er te midden van alles een liefelijk straaltje van hoop. Terwijl hij bij het vuur zat, dat zoo slauw brandde, zwierven zijne gedachten in het verledene. Mirjam en Jansje schenen te komen, — bij alle tooncelen verschenen die twee. „Zij kan morgen wel komen,” zeide hij tot zichzelf, en hij stond op en keek eens om zich heen. Hij had nog verscheidene zaken ter herinnering van Mirjam bewaard: hij zou die schatten voor den dag halen, dan kon Jansje die zien. Er waren plaatsen in de kamer, waar Mirjam met droefheid op zou gestaard hebben. Hij wilde maken, dat alles er netjes en aangenaam was, en begon daarom dadelijk alles op te ruimen. Als zij zijne vertrekken dien avond en den volgenden morgen gezien hadt, zoudt ge ze haast niet voor dezelfde gehouden hebben.

Nathan was een geloovige Jood; daarmee bedoel ik niet, dat hij een vernieuwd hart had, maar dat hij aan God geloofde. Hij was niet als zoovele Joden, die aan niets meer gelooven, ofschoon zij be-

lijden, dat zij Israëlieten zijn. Dien avond bad Nathan ook, en achtte het niet verkeerd om in zijn gebed ook van Jansje te spreken. Maar o, welk een verschil in beide bidders en in beider gebed! De eene geloofde in Jezus en stelde zich Hem voor als het offer voor de zonden, om Wiens wil zij alleen bij God aangenaam was; de ander steunde op de verbroken en geschonden Wet, en op de vele offeranden in den tempel eenmaal gebracht, en pleitte alleen op Gods lankmoedigheid. Jansje kwam den volgenden dag, en later herhaaldelijk, bij Nathan. Wij zullen die bezoeken niet beschrijven. Alleen deelen wij mede, dat Nathan en Jansje veel zamen praatten, dat Nathan begon in te zien, dat niet al de Heidenen de Joden haatten; dat Jansje de groote feiten uit de geschiedenis der Israëlieten beter begreep, nu Nathan ze haar vertelde, gelijk hij ze aan Mirjam verteld had; en duidelijk zag zij, hoe Nathan den Messias miste. Maar ook Nathan moest dit zien! En hij zag het nog niet. 't Was Jansjes vurige wensch en bede, dat God haar mocht gebruiken om Nathan tot die kennis te brengen.

Op zekeren namiddag zat Jansje Moenders weér bij Nathan in diens woning. Beide waren in een druk gesprek geweest over Mirjam, en over de geschiedenis van Israël, toen Jansje op eens vroeg:

„Geloofst gij niet, Nathan, dat uw volk over de geheele wereld verstrooid is, wegens hunne zonden? En ziet gij niet met verlangen uit naar de komst van iemand, dien gij den Messias noemt?”

Op deze vraag moest Nathan antwoorden.

„Ja, kind!” zeide hij; „wij zijn verstrooid, de Heere heeft Zijn volk met zware oordeelen bezocht, en ons wegens onze zonden vernederd. Wij ge-

looven werkelijk, dat de Messias eenmaal komen zal, en wij opnieuw ons in Jehova's licht en gunst zullen verheugen; dan zal Zijn toorn voor immer van ons afgewend zijn."

"Maar laat ik u dan eens uit mijn Hollandschen bijbel het 53ste hoofdstuk van onze vertaling voorlezen," vroeg Jansje vriendelijk. Reeds had zij haar bijbeltje opengeslagen en las zij: „Hij is als een rijsje voor zijn aangezicht opgeschoten, en als een wortel uit een dorre aarde; Hij had geen gedaante noch heerlijkheid; als wij Hem aanzagen, zoo was er geen gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben. Hij was veracht en de onwaardigste onder de menschen, een man van smarten en verzocht in krankheid, en een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor Hem; Hij was veracht, en wij hebben Hem niet geacht."

„Jesaja was immers een Jood?" zoo ging Jansje voort. „Hij sprak van iemand, die nog komen moest; en op wien zoude hij doelen? Ik heb nooit iemand hooren noemen, dan één zeker persoon, van wien de Joden zich hebben afgewend."

Nathan moest erkennen, dat hij Jesaja hier niet begreep, en ook niemand wist te noemen, op wien die woorden zouden zien.

„Sta mij dan toe, Nathan! dat ik u eens zeg, op wien ik denk, dat Jesaja het oog heeft. Als ik ongelijk heb, moet gij 't mij straks maar zeggen. Die woorden worden juist vervuld in Jezus den Nazarener, dien gij veracht, maar die voor ons heidenen „de kracht Gods en de wijsheid Gods" en onze Zaligmaker is. De Joden, uwe voorvaderen, hebben hunne aangezichten voor Hem verborgen. De priesters, de schriftgeleerden en de farizeën vervolgden Hem. 't Volk van Israël riep:

„Weg met Hem! Kruist Hem!” En dat gij nu verstrooid zijt, is, omdat gij Hem verworpen en veracht hebt!

Nathan wist niet wat hij hierop antwoorden zou. Hoe kon Jansje toch zoo er over praten? Hij begon te vermoeden, dat men haar tehuis had onderricht. En hij had niet geheel en al ongelijk; want Jansje had haren vader telkens om raad gevraagd, en deze had haar op 't een en ander gewezen, in de hoop, dat zijn kind door God mocht gebruikt worden, om den Jood aan den voet van het kruis te brengen.

Op eenmaal vroeg Nathan: „Maar hoe kan dit toch zijn, Jansje?”

„Wacht,” zei Jansje, „laat mij nog iets uit dit hoofdstuk, en uit het Nieuwe Testament voorlezen, dan kunt ge 't beter vatten, wat ik bedoel.” En nu las ze eerst uit de profetieën van Jezus' lijden, en las daarna in de Evangeliën (zij had er papiertjes bij!) de vervulling ervan. Gedurig hield ze eens op, alsof ze zeggen wilde: Merkt gij 't wel? Een enkele maal zag zij Nathan eens aan. Eindelijk was zij aan 't einde van hare bewijzen en nu barstte zij in tranen en woorden los en riep zij uit: „O, Nathan! dit leed de Christus voor zondaars! Ik geloof in Hem! Ik heb Hem lief! Wilt gij Hem blijven verwerpen? Sedert ik u op straat heb gesproken, heb ik van denzelfden God, dien gij aanbidt, gesmeekt, dat gij Jezus, dien gij veracht, als Zaligmaker moogt leeren kennen. O, zie op Hem! Gij gevoelt dat gij een zondaar zijt, en uw verstrooiing in de wereld zegt u, dat gij onder zijn vloek zijt: waarom zoudt gij dan niet tot Jezus komen, die meermalen Joden zaligde, en ook u wil behouden?”

Zij zou nog meer gezegd hebben, maar Nathan

stond op, deed het Nieuwe Testament, waaruit zij gelezen had, toe en zeide: „Wees bedaard, meisje! 't Wordt donker! Ga nu naar huis. Wij zullen elkander nog wel eens nader spreken.”

Jansje stond op, nam met betraande oogen afscheid, liet in den haast haar Testament achter, en spoedde zich naar huis.

Verscheidene dagen verlieden, vóór de twee elkander weder spraken. Jansje was nog eenmaal aan de woning van Nathan geweest, maar juist toen deze niet te huis was. Toen zij voor de tweede maal er heen ging, vond zij hem ziek. Bleek en vermagder zat hij bij het vuur. Hij groette haar vriendelijk en zeide: „Welzoo, mijne dochter, zijt gij er eens weder?”

Jansje vertelde hare vergeefsche reis.

„Ja,” zeide Nathan, „ik heb sedert gij laatst hier waart, veel gezworven; en ook veel geleden in lichaam en ziel. Jansje, hier is uw Testament. Gij kunt dit wel meê naar huis nemen, want ik heb er zelf een, waaruit gij mij kunt voorlezen, als gij hier komt.” En Nathan haalde een nieuwen Bijbel voor den dag.

Jansje was verwonderd en verblijd, toen zij dien Bijbel in Nathan's hand zag; de tranen kwamen haar in de oogen.

„Gij weet nog wel,” ging Nathan voort, „dat gij laatst over den Gekruisigde op Golgotha spraakt! Omdat ik u toen niet kon antwoorden, liet ik u maar heengaan; maar na uw vertrek dacht ik na over alles wat gij mij hadt voorgclezen, en onwillekeurig nam ik het Nieuwe Testament op, dat gij hadt laten liggen, en begon het verhaal van de kruisiging te lezen. Ik ging naar bed, maar

had geen rust. Den volgenden dag kwamen telkens uwe woorden mij voor den geest, en hoe meer ik er over nadacht, hoe meer mijn hart er toe gedrongen werd om op Jezus den Gekruisigde, als op den Messias te zien. Ik zag onze blindheid als volk, dat wij niet in hem geloofden, en dat onze verstrooiing bewees, dat hij de Messias was. Eindelijk besloot ik tot hem te bidden; ik knielde neder. Onder het gebed kwam er licht, en nu kan ik zeggen: „Jezus is de Messias, de Zaligmaker der wereld! Jansje, ik dank u, dat gij over Hem tot mij gesproken hebt; neem nu mijn Bijbel en lees mij den 103^{den} Psalm, en dan iets van uw eigen keus.“

Tranen van vreugde sprongen uit Jansjes oogen; en terwijl zij naar Nathan's belijdenis luisterde, dankte zij God voor het groote antwoord op haar gebed. Zij las wat hij haar verzocht, en beide spraken en baden daarna nog wat. Nog nooit had Jansje zulk een gelukkig uur bij Nathan doorgebracht.

Jansje moest hem beloven hem den volgenden dag weder te komen bezoeken; zij deed dit en vond zijne krachten toen opnieuw afgenomen. Vele dagen achtereen bezocht zij hem, maar telkens scheen Nathan zwakker geworden te zijn; ook Jansjes vader kwam bij Nathan en zag groot gevaar in zijn lichaamstoestand. Vele Joden kwamen bij Nathan, maar toen deze vrijmoedig voor zijn geloof in Christus uitkwam, begonnen zij hem uit te schelden en op allerlei wijze te kwellen. Doch hoe meer zijn zwakte toenam en de beproeving steeg, hoemeer ook zijn geloof wies. Als overwinnaar kwam hij uit den strijd.

Eindelijk zag Jansje hem voor het laatst. Hij was vermagerd, ja uitgeeraard, maar hij had nog kracht

genoeg om zijne nu gegronde hoop op den opgestanen en verrezenen Zaligmaker met vurige bewoordingen te betuigen. „Ik weet dat mijn Verlosser leeft,” zeide hij, „en omdat Hij leeft, zal ik ook leven.” Hij gaf aan Jansje dezen zegen: „De Heere zegene u, Jansje! en Hij behoede u; de Heere doe Zijn aanschijn over u lichten, en geve u vrede, en vergelde duizendvoudig uwe vriendelijkheid voor een armen ouden Jood, om Zijns grooten Naams wil.”

De laatste dag kwam voor Nathan. Die dag begon met een helderen, blijden morgen, maar nog veel heerlijker was de vreugde en de hoop, die de ziel van den stervende vervulde. Zijne nieuwe vrienden verlieten hem niet. De heer Moenders sprak hem woorden van troost en bemoediging toe, en toen de avondschemering viel, werd Nathan uit dezen aardschen tabernakel verlost, en engelen droegen hem in Abraham's schoot, in de zalige nabijheid van Jezus, den cenmaal Verachte en Verworpenen.

En Jansje? Denkt gij, dat zij Nathan vergeet? O, neen, nooit; en er is nog iets, dat zij niet hoort te vergeten: onvermoeid wél te doen, onvermoeid van Jezus te getuigen! Is dit uwe keus ook reeds? Is Jezus u reeds dierbaar? Kunt gij Hem missen of niet?

Op 't Kerstfeest.

Kinderen.

Englen, die in Bethlems velden
Herdren blijde boodschap bracht,
Zegt ons, wat hebt gij te melden
Aan ons, 't late nageslacht?

Engelen.

't Zelfde doen wij u ook hooren,
Omdat gij ook zondaars zijt.
Jezus, Jezus is geboren!
Kindren, weest in Hem verblijd!

Kinderen.

Neemt de Heiland 't lied van kindren
Ook in welgevallen aan?

Engelen.

Wis! En niemand mag verhindren,
Dat de kindren tot Hem gaan.

Kinderen.

Vrienden, laat ons nu dan zingen
Éen van hart en één van stem!
Laat het lofied opwaarts dringen
Van het Kind van Bethlehem!

